

ויחי (441)

ויקרבנו ימי ישראל למות (מז. כט)

שואל הזוהר הקדוש מהו "ויקרבנו ימי ישראל למות", ימי משמע לשון רבים, וכי כמה ימים האדם מת, הלא ביום אחד וברגע אחד אדם מת, והיה צריך לומר ויקרב יום ישראל למות. אלא מתרין הזוהר: כשרוצה הקב"ה לאסוף אליו רוח האדם, כל אותן הימים שנתקיים האדם עלי אדמות, קרבים לפני הקב"ה ונכנסים בחשבון. אשרי חלקו של האדם שכל ימיו קרבו לפני המלך בלא חרפה ובושה, ולא נדחו אחד מהם, ולפיכך כתיב בצדיקים 'קריבה' לפי שמתקרבים ימיהם לפני מלך בלי בושה, אוי לרשעים שלא כתיב בהם 'קריבה', כי איך יתקרבו ימיהם לפני המלך שימיהם מלאים בחטאים. וזו שאומר "ויקרבנו ימי ישראל למות", לשון רבים דאין מדברים כאן על יום המיתה, אלא קירוב הימים לפני הקב"ה לחשבון.

ויתחזק ישראל וישב על המטה (מח. ב)

יש רמז מה שכתוב בגמרא (נדרים לט): אמר ר' אחא בר חנינא כל המבקר חולה נוטל א' משישים מחוליו, ובבן גילו דוקא. והנה ידוע שיוסף היה בר מזלו של יעקב, שכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, ולכן כשבא יוסף לבקר יעקב נטל א' משישים בחוליו, ולכן נתחזק יעקב וישב על המטה. כי הוקל מעליו החולי קצת. והרמז בפסוק, "המטה" גמטריא נ"ט, כלומר על שניטל ממנו חלק א' מס' ולא נשאר כי אם נ"ט חלקים כמנין "המטה", ולכן: "ויתחזק ישראל וישב על המטה".

ספר "מטעמי שולחן שבת"

ועתה שני בניה הנולדים לך בארץ מצרים...אפרים ומנשה פראובן ושמעון יהיו לי (מח. ה)

יעקב אומר ליוסף, ששני הבנים שנולדו ליוסף, אפרים ומנשה, נחשבים מבחינת יעקב כשני בניו שלו עצמו, ראובן ושמעון. נשאלת השאלה, מדוע מאריך יעקב "שני בניה הנולדים לך בארץ מצרים...אפרים ומנשה", ולא אמר בקיצור, "שני בניה אפרים ומנשה"? הרי יוסף יודע מי הם בניו, ואין צורך לפרט לו היכן נולדו, ושנולדו במצרים. מסביר הרב יעקב קמינצקי, בספרו "אמת ליעקב": דווקא משום שאפרים ומנשה גדלו וחונכו בארץ נכר, ומחמת הסכנה הרוחנית שבכך, הרגיש יעקב צורך לקרב אותם ולהחשיבם כחלק מהשבטים. לכן מדגיש יעקב "שני בניה הנולדים לך בארץ מצרים", זוהי הסיבה לכך שאני מקרב אותם קרבה יתרה. ועוד הוא מוסיף, שבכך יש גם טעם להקדמת אפרים לפני מנשה, כי אפרים היה נתון יותר לסכנה זו של השתרשות בתרבות מצרים, שהרי הוא

נולד מאוחר יותר, בזמן שיוסף כבר הוטמע היטב במצרים. וראיה לכך הוא שמו של אפרים, שמשמעותו הוא "הפרני אלוקים בארץ עוניי"

שפל את ידיו פי מנשה הפכור (מח. יד)

ראיתי ב"באר הפרשה" מהרב בידרמן שכתב על כך "שמעתי מהגה"צ רבי מנחם מנדל מענדלזאן זצוק"ל, שפעם שאל אחד מ'בעלי בתים' את אביו הגה"צ רבי בנימין מענדלזאן זצוק"ל, מדוע "שפל את ידיו" ולא החליף ביניהם את מקום עמידתם? ענה לו הגר"ב, דזה ברור שהיה ויכוח בין יעקב אבינו ליוסף בשיטות בעבודת ה', איזו דרך ישרה היא שיבור לו האדם (כמבואר בספרים הקדושים), ולדורות לימד אותנו יעקב אבינו, כאשר יש ויכוח בינך לבין רעך, אל תבלבל אותו שיודה וילך כדרכך, אלא הנח לו שישאר לעמוד על מעמדו, ושנה והזז את עצמך. על כן השאיר את אפרים ומנשה כמו שהעמידם יוסף, ושיכל את ידיו שלו.

ויקרא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבִתִּי אֶפְרַיִם וְיִשָּׁשְׁכָר (מח. טז)

יעקב מברך את אפרים ומנשה, ש"ויקרא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבִתִּי". מה פירושה של ברכה זו? מהי בכלל משמעות המילים "ויקרא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבִתִּי"? נאמרו בעניין זה מספר ביאורים: לפי הספורנו, הברכה היא שיהיו אפרים ומנשה בדרגה כזו, שיהיו ראויים לייחוס הנכבד שממנו באו אברהם, יצחק ויעקב. כי לפעמים ייחוסו של אדם רם ומכובד, אך מעשיו והתנהגותו שלו מביישים את הייחוס, ואין המיוחס מזכיר באורח חייו כלל את האדם שאחריו הוא מיוחס. לכן מברך יעקב את אפרים ומנשה, "ויקרא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבִתִּי", שיהיו ראויים לשאת את השם, את הייחוס. והרמב"ן מפרש: שיעמוד זרעם ושם, ויהיה שם אברהם יצחק ויעקב נזכר בהם לעולם. דהיינו, הברכה היא שלא יאבדו במהלך הדורות את ייחוסם ואת זכר מוצאם, ותמיד תיזכר העובדה שהם בני אברהם יצחק ויעקב. ואילו הכלי יקר מפרש כך: שמות האבות טומנים משמעויות שונות, כמבואר בפרשיות קודמות, השם אברהם הוא מלשון "אב המון גוים", השם יצחק עניינו "צחוק ושמחה וכו'", והשם "ישראל" ניתן ליעקב לאחר ההתמודדות עם המלאך "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". וזהו איפוא תוכן הברכה "ויקרא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבִתִּי", זוהי תפילה, שיתקיימו באפרים ומנשה כל המשמעויות שבשמות האבות, יהיו שמחים כמו שמורה השם יצחק; יהיו "אב המון גוים" כהוראת השם אברהם; ויהיה בהם הכוח להתמודד עם אחרים כפי שמורה השם ישראל.

**וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּךְ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
אֱלֹדִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה
(מז, כ)**

יש להבין, מה מיוחד כל כך בברכת מנשה ואפרים, עד
שאמר יעקב אבינו, שהבא לברך את בניו, יברכם ויאמר,
"**יִשְׁמַךְ אֱלֹדִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה**"? יש לבאר, יש לאדם
קושי גדול לראות חבירו השווה לו, מצליח יותר ממנו
ועולה לגדולה, ובפרט קשה הדבר לאח גדול הרואה את
אחיו הצעיר מצליח יותר ממנו, וכמו שרואים, שקין הרג
את הבל אחיו משום שקינא בו. ואילו מנשה, על אף
שהיה אחיו הגדול של אפרים לא קינא בו, וקיבל
באהבה את העובדה שאפרים ראוי לברכה יותר ממנו,
כשיעקב שם את ימינו על ראשו. לכן נשארה לדורות
הברכה "**יִשְׁמַךְ אֱלֹדִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה**", שיזכו
הדורות הבאים ללמוד ממעשיהם של אפרים ומנשה,
ותשרור אהבה ואחוה בין האחים, ללא קינאה ותחרות.
ספר "להתענג בתענוגים"

יִשְׁשַׁכָּר חֲמֹר גָּרַם רִבְזָן בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים (מט. יד)

וברשי": "רִבְזָן בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים", כחמור המהלך ביום
ובלילה, ואין לו לינה בבית, וכשהוא רוצה לנוח רובץ
בין התחומין בתחומי העיירות שמוליך שם פרקמטיא.
החמור מהלך ביום ובלילה, ללא הפסק. אין לו לינה
במקום קבוע. כשהוא רוצה לנוח, תופס קצת נמנום.
ומיד מתנער וממשיך הלאה. ומה זה נוגע ליששכר
העוסק בתורה? ישנה הלכה, שברכת התורה מברכים
פעם אחת ביום בלבד. נשאלת השאלה: אדם מברך
ברכת התורה בבוקר, מתפלל, לומד מעט, והולך
לעבודת יומו. בלילה חוזר ושוב הולך ללמוד, מדוע לא
יברך פעם נוספת ברכת התורה? הרי היה הפסק.
בפוסקים כתוב שזה לא הפסק, מדוע? כי המהות של
היהודי זו תורה. לא היתה לו ברירה, הוא היה צריך
ללכת לעבוד, אך זה כמו שאדם תולה פתק על דלת
העסק שלו "תכף אשוב", אני הולך ועוד מעט אחזור,
זה לא הפסק, אין היסח הדעת. יהודי, גם הוא הולך כל
היום לעבודה, המהות שלו היא התורה, כמו חמור
שצריך קצת לנוח, הוא נח, אבל מיד קם וממשיך לעבוד.
ספר "יחי ראובן"

**וַיְכַל יַעֲקֹב לְצֹאת אֶת בָּנָיו וַיֵּאָסֶף רַגְלָיו אֶל הַמֶּשֶׁה וַיִּגְעֹעַ
וַיֵּאָסֶף אֶל עַמְּיוֹ (מט. לג)**

בסיום פרשת ויחי מתארת התורה את סגירת מעגל חייו
של יעקב "**וַיְכַל יַעֲקֹב לְצֹאת אֶת בָּנָיו...וַיֵּאָסֶף אֶל עַמְּיוֹ**".
חז"ל שמים לב: אף שכתוב שיעקב מת, אין כתוב
במפורש "**וימות יעקב**". מפרשים מסבירים שהשפעתו
של יעקב לא נעלמה עם פטירתו הוא "חי" דרך דרכם
של בניו. מכאן לימוד גדול: האדם ממשיך לחיות
בעולם דרך הערכים שהוא מנחיל, דרך המידות שהוא
משאיר ודרך הטוב שממשיך לפעול בזכותו. סוף פרשת
ויחי מלמד שהחיים האמיתיים נמדדים לא רק במשך
השנים, אלא כמה שנשאר מהם אחר כך.
המלקט

הלכה: דיני בציעת הפת בשבת

צריך לבצוע בשבת על שני ככרות בכל סעודה, זכר למן
שנאמר בו "ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה". ואחר
שיברך המוציא יבצע מן הככר התחתון, וכדי שלא יהיה
כעובר על המצות, יניח הככר התחתון קרוב אליו יותר
מן העליון. וגם הנשים חייבות לבצוע על שני ככרות,
כשאוכלות סעודות שבת לבדן. יש נוהגים על פי האר"י
ז"ל להניח על השלחן י"ב ככרות קטנים לכל סעודה,
ששה על גבי ששה כמין ניקוד סגור"ל. ולוקחים שנים
האמצעיים ובוצעין מאחד. לכתחלה יש להקפיד
שהלחמים יהיו שלמים לגמרי, ולכן לא יסיר את התוית
הדבוקה בלחם אלא אחר בציעתו, כדי שהלחם יהיה
שלם בשעת הברכה.
ספר "ילקוט יוסף"

**פתגם: האמונה אינה שואלת 'איך', היא לוחשת 'הכול
בידיים טובות'.**
פתגם חסידי

חקירה: תלמיד חכם קודם לדין (מקדימים את דינו
לאחרים)

מדין כבוד התורה, או מדין ביטול תורה (ברכת אברהם
סנהדרין ח. קדימה לדון ד: כבוד התורה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

**סיפור: קדשי קדשים: עשיר קמצן, שנתבקש על ידי רבי
מאיר שפירא לתרום לטובת ישיבת חכמי לובלין, נענה
ראשו בשלילה ופסק: אין לי. כך? זקף רבי מאיר גבות
עיניו בפתיעה, לא ידעתי כלל ועיקר, שאתה הנך "קדשי
קדשים". נשא הלה עינים תמהות ונבוכות. מיד הסביר
לו רבי מאיר ואמר: מצינו במסכת חולין: ישראל
קדושים הם, יש שרוצה ליתן ואין לו, ויש שיש לו ואינו
רוצה. ואם אלה קדושים הם, הרי אתה, שאינך רוצה וגם
אין לך, הנך קדשי קדשים.**
ספר "חד וחלק" חלק א'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן יואל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה,
ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחאל קטי, פטריק יהודה בן גלדיס
קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה
שושנה בת ג'וסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה
לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים,
יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אוזיה. **שלום בית:** גיולה חיה
בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת
דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי
לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף
גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת
יעל דינה, לחנה בת אסתר וליזבת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה
בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט
מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן
מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן
מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרדיה כוכבה, אברהם בן
אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מול אדסה בת
גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

